

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Olgy Stránské a soudců
Mgr. Ing. Petra Šuránka a Mgr. Jana Čížka ve věci

žalobce: **K. p. ž., s.**, IČO: X
sídlem X
zastoupen advokátkou JUDr. Petrou Humlíčkovou, Ph.D.
sídlem Štěpánská 640/45, 110 00 Praha 1

proti

žalovanému: **Krajský úřad Středočeského kraje**
sídlem Zborovská 81/11, 150 21 Praha 5

za účasti: I) **T. s.r.o.**, IČO: X
sídlem X
zastoupena advokátkou JUDr. Hanou Vršeckou
sídlem Ječná 550/1, 120 00 Praha 2
II) **D. D. a. s.**, IČO: X
sídlem X
zastoupena advokátem Mgr. Františkem Korbelem, PhD.
sídlem Na Florenci 2116/15, 110 00 Praha 1
III) **Č. t. i. a. s.**, IČO: X
sídlem X
IV) **A. I. s.r.o.**, IČO: X
sídlem X
V) **O. Č.**
sídlem X
VI) **Ř. s. a d. Č.**
sídlem X

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 2. 2019, č. j. 004974/2019/KUSK,

takto:

**I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 2. 2019, č. j. 004974/2019/KUSK, se zrušuje
a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.**

II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku ve výši 20 600 Kč, a to do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupkyně JUDr. Petry Humlíčkové, Ph.D., advokátky.

III. Osoby zúčastněné na řízení nemají právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce se žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), odeslanou dne 5. 3. 2019, domáhá zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí žalovaného (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž bylo zamítnuto jeho odvolání a potvrzeno rozhodnutí Městského úřadu Ř., stavebního úřadu (dále jen „stavební úřad“), ze dne 31. 1. 2018, č. j. 354/2018-MURI/OSÚ/00029.
2. Stavební úřad svým rozhodnutím k žádosti osoby zúčastněné na řízení II (dále jen „žadatel“) povolil změnu umístění stavby komerčního obchodního centra „K. Č.“ (dále jen „K. Č.“) na pozemcích p. č. X, X a X v katastrálním území Č. a p. č. X, X, X a X v katastrálním území P., spočívající ve změně napojení K. Č. na technickou infrastrukturu, řešení dopravy v klidu (snížení počtu venkovních parkovacích stání) a rozsahu dotčeného území s tím, že nebudou dále dotčeny pozemky p. č. X, X, X, X a X v katastrálním území Č., a zároveň vydal i stavební povolení na K. Č. na pozemcích p. č. X, X a X v katastrálním území Č. a p. č. X, X, X a X v katastrálním území P. (dále jen „dotčené pozemky“). K. Č. aktuálně realizuje osoba zúčastněná na řízení I (dále jen „stavebník“).
3. Žalovaný v napadeném rozhodnutí shledal, že stavební úřad sice pochybil, neboť s žalobcem nejednal jako s účastníkem řízení, žalovaný však měl za to, že opomenutí účastníka řízení v daném případě bylo vadou, která nemohla mít vliv na soulad rozhodnutí stavebního úřadu s právními předpisy. Vycházel přitom z judikatury, podle níž výjimečně není nutné rušit prvostupňové správní rozhodnutí pro nezákonnost spočívající v opomenutí účastníka, pokud námitky takového účastníka byly zjevně nedůvodné a nemohly mít vliv na výsledek řízení nebo pokud byl postup opomenutého účastníka zjevně šikanózní či zneužívající právo.

II. Podstatný obsah podání účastníků a osob zúčastněných na řízení

4. S ohledem na důvody, pro které žalovaný zamítl odvolání žalobce, nepovažuje soud za nutné provádět podrobnou rekapitulaci veškeré argumentace účastníků řízení a osob zúčastněných na řízení, jež je uvedena v jejich obsáhlých podáních vůči soudu. Soud tedy dále rekapituluje pouze ta tvrzení, která považuje za podstatná pro posouzení předmětu sporu.
5. Žalobce ve své žalobě tvrdí, že nebyl stavebním úřadem záměrně informován o zahájení spojeného řízení, a to navzdory tomu, že měl na stavebním úřadě ode dne 30. 1. 2017 podanou žádost o informování o zahajovaných řízeních podle § 70 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění účinném do 31. 12. 2017 (dále jen „zákon o ochraně přírody a krajiny“). O existenci správního řízení zahájeného na základě podání žadatele ze dne 20. 11. 2017 se žalobce dozvěděl až 21. 3. 2018, kdy se také přihlásil

jako účastník řízení. Žalobce tvrdí, že dříve než v tomto správním řízení neměl možnost napadnout souhlasné stanovisko k odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu (dále jen „ZPF“) ze dne 23. 6. 2016, které bylo vydáno až po vydání původního měněného územního rozhodnutí ze dne 3. 12. 2015. Totéž pak platí o rozhodnutí o výjimce z ochranných podmínek zvláště chráněných živočichů ze dne 18. 2. 2016, která byla též vydána až po vydání původního územního rozhodnutí.

6. Žalobce je přesvědčen o tom, že byl postupem stavebního úřadu hrubě zkrácen na svých právech. Žalovaný sice konstatoval, že žalobce byl opomenutým účastníkem řízení, ale jeho námitky měl za zjevně bezdůvodné. S názorem žalovaného žalobce nesouhlasí a má za to, že nebyly splněny podmínky pro výjimečný postup nastíněný pro řešení případů opomenutých účastníků v rozsudcích Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 10. 2012, č. j. 1 As 147/2012-66, a ze dne 18. 4. 2012, č. j. 1 As 29/2012-113 (dostupných, stejně jako ostatní citovaná rozhodnutí správních soudů, na www.nssoud.cz). Již proto, že existuje pravomocný rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 27. 4. 2017, č. j. 50 A 2/2017-147, podle něhož není na výstavbě obchodního centra v bezprostředně sousedící lokalitě dán veřejný zájem, a že žalobce napadal závazná stanoviska právě z důvodu absence veřejného zájmu, lze dovést, že jeho námitky nebyly zjevně nedůvodné. Žalovaný si přesto v rozporu s § 149 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) posoudil zákonnost závazných stanovisek sám. Námitku ohledně absence veřejného zájmu ospravedlňujícího zásahy do ochranných podmínek zvláště chráněných živočichů žalovaný nevypořádal vůbec a námitku týkající se odnětí půdy ze ZPF vypořádal nesprávně. Žalobce pak nesouhlasí ani s vypořádáním námitky ohledně posouzení vlivů stavby na životní prostředí. Stavební úřad dle názoru žalobce opakovaně určuje okruh účastníků řízení nesprávně, o čemž mají svědčit rozsudky zdejšího soudu ze dne 30. 8. 2018, č. j. 55 A 31/2018-211, nebo ze dne 20. 7. 2017, č. j. 48 A 60/2015-148. Neinformování o řízení nelze dle mínění žalobce považovat za nevýznamné pochybení stavebního úřadu a nelze na ně nahlížet shovívavě, protože by to vedlo k vylučování nepohodlných účastníků i v dalších řízeních. Žalobce rozporuje závěr žalovaného, podle něhož stavební úřad záměrně neobcházal žalobcovo účastenství. Opak podle žalobce plyne ze strany 8 rozhodnutí stavebního úřadu i z jeho sdělení ze dne 18. 4. 2018. Postup stavebního úřadu i žalovaného nese znaky úmyslné taktiky.
7. Otázku dobré víry stavebníka žalovaný dle názoru žalobce také neposoudil správně. Žadatel si musel být vědom ekvivalence tohoto řízení a řízení ve věci obchodního centra C. Č., a tudíž i žalobcova práva účastnit se řízení. Osoba stavebníka se sice formálně v průběhu řízení změnila, nicméně i nástupce si musel být celého postupu od počátku vědom a všech řízení byl účasten prostřednictvím žadatele. Dobrou víru stavebníka přitom žalobce zpochybňoval také v návrhu na přijetí předběžného opatření ze dne 20. 2. 2019. Vzhledem k tomu, že stavebník zahájil stavební činnost dva dny po vydání napadeného rozhodnutí, byla tím žalobci odepřena účinná soudní ochrana, neboť během nezbytného času na přípravu žaloby a rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku mohou být jím chráněné veřejné zájmy zničeny bez možnosti náhrady. Žalobce také odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2012, č. j. 1 As 145/2012-48, a zdůrazňuje, že stavebník i při znalosti rozsudku zdejšího soudu č. j. 50 A 2/2017-147 požádal o udělení výjimky z ochranných podmínek zvláště chráněných živočichů, kterou je možné vydat jen v případě existence veřejného zájmu. Stavebníku i žadateli mimoto muselo být známo, že v dotčené lokalitě je nadlimitně znečištěno životní prostředí, což zřejmě bylo také důvodem, proč nepožádali o stanovisko orgánu ochrany životního

prostředí a proč nepředložili aktualizovanou rozptylovou studii. Žalobce má za to, že za těchto okolností nemůže stavebníku, který již započal stavět, svědčit dobrá víra, a dodává, že i on byl v dobré víře, že neexistuje pravomocné stavební povolení. Závěrem žalobce podotýká, že byl oprávněn účastnit se správního řízení a chránit zájmy na ochraně přírody a krajiny, veřejného zdraví, životního prostředí či zemědělského půdního fondu.

8. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě zastává názor, že byly splněny podmínky pro výjimečný postup spočívající v překlenutí nezákonnosti řízení před stavebním úřadem tím, že byly námitky žalobce vypořádány v odvolacím řízení. Jednalo se totiž o námitky, které nebyly s to přivodit jiné rozhodnutí ve věci samé. Rozhodující bylo, že stavební úřad řešil pouze změnu umístění stavby a že žadatel upustil od původního záměru a rozhodl se realizovat K. Č. v upravené podobě, jež je k veřejným zájmům příznivější. K. Č. nebyla změnou územního rozhodnutí rozšiřována ani navyšována, neměnil se její tvar, umístění ani hmotové uspořádání, byla zachována stávající kapacita a nebyla zvyšována hustota dopravy v pohybu. Změnou došlo k omezení zastavěné plochy a k úpravě parkoviště, přičemž byl snížen počet parkovacích míst z 561 na 520 a byla rozšířena plocha zeleně. Změna územního rozhodnutí nevyžadovala další zabránění ZPF nad rámec původně vydaného souhlasu s odnětím půdy ze ZPF. Výjimka z ochranných podmínek zvláště chráněných živočichů z roku 2016 byla platná a další udělení výjimky nebylo zapotřebí. Výstavbou nedojde k zásahu do práv žalobce vystupujícího na ochranu ZPF a zvláště chráněných živočišných druhů, a tak ani žalovaný nezasáhl svým postupem, který byl v souladu s judikaturou, do práv žalobce. Situace řešená v rozsudku č. j. 50 A 2/2017-147 byla dle názoru žalovaného odlišná, neboť K. Č. je v souladu s územním plánem. Proti závazným stanoviskům ohledně odnětí půdy ze ZPF a výjimce z ochranných podmínek zvláště chráněných druhů mohl žalobce brojit v rámci odvolání proti původnímu územnímu rozhodnutí, což neučinil. Zpochybňovat vyhodnocení vlivů na životní prostředí z roku 2012 mohl žalobce také dříve, jeho námitka ohledně neaktuálnosti hodnocení stavu hluku je nekonkrétní. Žalovaný dále odmítá nařčení, že jednal v evidentním zájmu investorů a že úmyslně zabránil žalobci účastnit se správního řízení. Vyjadřuje také názor, že paušálně nenadřadil dobrou víru stavebníka nad veřejné zájmy chráněné žalobcem, ale že se věcí zabýval komplexně. Žalovaný opakuje, že závěry vyslovené v rozsudku č. j. 50 A 2/2017-147 se týkaly jiné situace a na souzenou věc nedopadají. Ke znečištění ovzduší pak žalovaný uvádí, že upravený územní záměr negeneruje další dopravu a počet parkovacích míst je nyní nižší. Že by od vydání původního územního rozhodnutí došlo ke změně poměrů v území nebo zhoršení kvality ovzduší, žalobce nedoložil. Žalobce měl možnost brojit proti původnímu územnímu rozhodnutí, jeho současné námitky jsou opožděné.
9. Stavebník považuje žalobu za nedůvodnou a žalobcův postup za šikanózní, což zdůvodňuje tím, že žalobce argumentuje rozhodnutími, jež se vztahují k jiným než dotčeným pozemkům. Přestože žalobce nebrojil proti původnímu rozhodnutí o umístění K. Č. ani proti stavebnímu povolení vydanému pro dešťovou kanalizaci včetně odlučovačů ropných látek a retenční nádrže, týkají se jeho výtky původního územního rozhodnutí. Dotčené pozemky se nenachází v ploše, ohledně níž bylo zahájeno řízení před Krajským soudem v Praze pod sp. zn. 50 A 2/2017 nebo před Nejvyšším správním soudem pod sp. zn. 2 As 187/2017 a pro projekt K. Č. bylo již v roce 2014 vydáno souhlasné závazné stanovisko o odnětí půdy ze ZPF. Dotčené pozemky se ani nenachází v ochranné zóně P. parku. I pokud by bylo zrušeno rozhodnutí stavebního úřadu z roku 2018, zůstane v platnosti původní územní rozhodnutí a rozhodnutí o stavebním povolení na dešťovou kanalizaci.

Žalobcova tvrzení ohledně členství stavebníka ve skupině společností náležejících k žadateli, nárůstu znečištění benzo[a]pyrenem či o překročení dalších imisních limitů jsou nepravdivá. Žalobcovy námitky ve správním řízení byly podle stavebníka opožděné, neboť směřovaly proti původnímu územnímu rozhodnutí, a kromě toho zcela nedůvodné, což stavebník ve svém vyjádření blíže zdůvodňuje. Závazná stanoviska o odnětí půdy ze ZPF a o ochraně zvláště chráněných druhů živočichů žalobce taktéž mohl napadat dříve. Ohledně změny projektu K. Č. nebylo třeba provádět nové vyhodnocení vlivů na životní prostředí.

10. Postup žalovaného byl dle názoru stavebníka v souladu s ustálenou judikaturou, k opomenutí žalobce jako účastníka řízení jistě nedošlo úmyslně a irrelevantní je také argumentace žalobce o tom, že stavební úřad opomenul účastníky i v jiných správních řízeních. K zásahu do práv žalobce nedošlo a podmínky pro výjimečný postup, jenž žalovaný v této věci zvolil, byly splněny. Tvrzení žalobce o absenci dobré víry stavebníka se nezakládají na pravdě, jelikož stavebník nabyt dotčené pozemky až v dubnu 2018 po vyznačení doložky právní moci a nikdy nebyl účastníkem jiných řízení než těch, která se týkají dotčených pozemků. O žalobcově odvolání se stavebník dozvěděl až dne 31. 10. 2018 a minimálně do tohoto data byl v dobré víře, přičemž jeho dobrá víra nebyla vyloučena ani z důvodů rozebíraných v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 2. 2015, č. j. 2 As 241/2014-36. Za posouzení souladu záměru se zákonnými požadavky jsou v první řadě odpovědné správní orgány. Stavebník o žádných konkrétních skutečnostech, jež by měly bránit vydání původního územního rozhodnutí z roku 2015 či jeho změny z roku 2018, nevěděl. Stavební úřad sice pochybil, když s žalobcem nejednal jako s účastníkem řízení, žalovaný nicméně toto pochybení napravil, neboť žalobcovy námitky věcně vypořádal.
11. Žadatel má za to, že žalobce jako spolek byl povinen tvrdit a doložit, že je v této věci aktivně procesně legitimován, což nesplnil. Dále se žadatel domnívá, že stavební úřad nebyl povinen adresně informovat žalobce o zahájení řízení, přičemž odkazuje na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2004, č. j. 6 A 82/2002-44, ze dne 16. 2. 2005, č. j. 3 As 10/2004-72, a ze dne 19. 6. 2007, č. j. 5 As 19/2006-59 (publikovaný pod č. 1483/2008 Sb. NSS). Změna územního rozhodnutí nepředstavovala zásah do životního prostředí. Oznámení o zahájení řízení mimoto bylo v souladu se zákonem zveřejněno na úřední desce obcí P. a Č., což žadatel dokládá výsledky hledání v internetovém vyhledávači Google. Protože žalobce neuplatnil svá práva v zákonem stanovené osmidenní lhůtě, nebyl oprávněn k podání odvolání. Prvostupňové a druhostupňové správní řízení mimoto tvoří jeden celek, a proto – i kdyby byl stavební úřad povinen žalobce adresně vyrozumět o zahájení řízení – mohl žalovaný vadu stavebního úřadu v odvolacím řízení sám zhojit. Žalovaný odvolací námitky žalobce řádně projednal a vypořádal se s nimi, a proto žalobce nemohl být dotčen na svém právu účastnit se řízení. Všechny námitky žalobce se navíc týkaly původního územního rozhodnutí, a nikoli jeho změny. Žadatel je také přesvědčen o tom, že je třeba přihlídnout k novele zákona o ochraně přírody a krajiny účinné od 1. 1. 2018 a neposuzovat věc formalisticky. Postup žalobce, který nebrojil proti původnímu územnímu rozhodnutí, ale až proti jeho změně, byl kromě toho šikanózní.
12. Osoby zúčastněné na řízení III a IV nevyužily svého práva vyjádřit se k žalobě.
13. Podle názoru osoby zúčastněné na řízení V je K. Č. v souladu se současným platným aktualizovaným územním plánem z roku 2017, který v dotčené lokalitě počítá se zástavbou již od roku 1994, a odpovídá urbanistickému a architektonickému charakteru

lokality. Osoba zúčastněná na řízení V se dále ve svém vyjádření věnuje významu realizace K. Č. a jejím pozitivním dopadům, přičemž vyjadřuje názor, že tato stavba neohrožuje zájmy chráněné zákonem o ochraně přírody a krajiny.

14. Osoba zúčastněná na řízení VI považuje napadené rozhodnutí a jemu předcházející rozhodnutí stavebního úřadu za zákonná. Vzhledem k tomu, že hodnotícím kritériem bude otázka veřejného zájmu a ochrany chráněných druhů, ponechává rozhodnutí na úvaze soudu.
15. Žalobce ve svém podání ze dne 10. 7. 2019 konstatuje, že stanovisko orgánu ochrany ZPF napadá při první dostupné příležitosti, tj. v tomto řízení, a odkazuje na podle něj identickou situaci řešenou zdejším soudem ve věci sp. zn. 54 A 189/2018. Tvrzení, která žalovaný a osoby zúčastněné na řízení považují za nepodložená, vychází z oficiálních dokumentů předložených v souvislosti s hodnocením vlivů na životní prostředí. Vyčítá-li žalovaný žalobci, že soud zahrnuje žalobami, pak by si měl odpustit svůj *modus operandi* účelového vylučování účastníků z řízení. Žalobce opakuje, že k jeho opomenutí v řízení došlo záměrně, protože se jej stavební úřad rozhodl do řízení „nepřizvat“. Stavební úřad měl žalobce informovat o zahájení řízení a až poté jej případně z řízení vyloučit. Dobrá víra stavebníka dle mínění žalobce nesvědčí, a i kdyby ano, musel by škodu uplatňovat vůči developerovi či správním úřadům. Žadateli muselo být známo, že stav životního prostředí nedovoloval realizaci stavby, a proto neměl o její povolení žádat. Problematika odnětí půdy je v této věci také obdobná jako ve věci sp. zn. 54 A 189/2018, přičemž odůvodnění odnětí půdy ze ZPF nemá oporu v realitě. Žalobce také popírá šikanózní charakter jeho podání. Dále se žalobce vyjadřuje k nárůstu a překročení imisních hodnot, znečištění ovzduší, překročení hlukových limitů, hodnocení vlivů na životní prostředí, péči o chráněné živočichy, protihlukovému valu či k ochraně P. parku. Závěrem žádá o přednostní projednání věci.
16. V podání ze dne 20. 8. 2019 žalobce opětovně poukazuje na to, že stavební úřad ignoruje jeho žádosti o informování o zahajovaných řízeních podle § 70 odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny, přičemž zmiňuje územní řízení o prodloužení kolektoru z exitu 6 – Č. a územní řízení ve věci novostavby autosalonu Č. jih. Žalobce uvádí, že stavební úřad využívá netradiční schvalovací postupy, a vyjadřuje přesvědčení, že nebyly splněny podmínky zjišťovacího řízení, podle nichž měl být prodloužen stávající zemní val a vybudována protihluková stěna podél dálnice X. Absence protihlukových opatření přitom bude překážkou užívání K. Č.. Ve vztahu k podílu zeleně upozorňuje žalobce na to, že podle rozhodnutí stavebního úřadu má zeleně nově činit 21,3 %, a nikoli 30 %, jak uvádí stavebník. Redukcí zeleně došlo k zásahu do žalobcem chráněných zájmů. K otázce významného nárůstu dopravy na dálnici X žalobce odkazuje na dopis starostů dotčených obcí ze dne 27. 2. 2019.

III. Obsah správních spisů

17. Z předložených správních spisů je vysledovatelné, že stavební úřad vydal dne 3. 12. 2015 územní rozhodnutí č. j. 59336/2015-MURI/OSÚ/00029 (v tomto rozsudku označované jako „původní územní rozhodnutí“), jímž umístil stavbu K. Č. na pozemky v katastrálním území Č. a P. (pozn. soudu: toto rozhodnutí není ve správních spisech založeno).
18. Žádostí ze dne 30. 1. 2017, adresovanou stavebnímu úřadu, žalobce s odkazem na § 70 odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny požádal stavební úřad, aby byl předem informován o zamýšlených zásazích a zahajovaných řízeních, při nichž mohou být dotčeny zájmy

ochrany přírody a krajiny, které se týkají a) staveb a jiných činností, které mohou způsobit úbytek ZPF, zelených ploch či kácení dřevin, nebo b) změn využití ploch. Svou žádost žalobce vztáhl na katastrální území Č. a D..

19. Dne 20. 11. 2017 stavební úřad obdržel žadatelovu žádost o vydání společného územního rozhodnutí o změně umístění stavby a stavebního povolení pro stavbu K. Č.. Podle žádosti měla změna původního umístění stavby spočívat dle změněného územního plánu v navýšení koeficientu zastavění z maximálních 30 % na maximálních 40 % výměry stavebního pozemku a ve snížení plochy zeleně z minimálních 35 % na minimálních 20 % výměry stavebního pozemku.
20. Přípisem ze dne 13. 12. 2017 stavební úřad oznámil zahájení společného územního řízení o změně původního územního rozhodnutí a stavebního řízení ohledně stavby K. Č.. Dotčené orgány a účastníci řízení mohli podle tohoto přípisu uplatnit závazná stanoviska a námitky do 15 dnů od doručení oznámení. Citovaný přípis žalobci nebyl doručován.
21. Následně stavební úřad vydal rozhodnutí ze dne 31. 1. 2018, č. j. 354/2018-MURI/OSÚ/00029, jímž povolil změnu umístění K. Č. na dotčených pozemcích a jímž zároveň tuto stavbu sestávající z domu nábytku, areálové komunikace a opěrné stěny, trafostanice, venkovního osvětlení, požární nádrže pro stabilní hasicí zařízení, požární nádrže a označení provozovny povolil. V odůvodnění tohoto rozhodnutí stavební úřad konstatoval, že neshledal důvody bránící umístění a povolení stavby a že s ohledem na přechodná ustanovení postupoval podle zákona o ochraně přírody a krajiny ve znění účinném v době podání žádosti. Územní rozhodnutí lze změnit, jestliže se změnila územně plánovací dokumentace nebo jiné podklady pro územní rozhodnutí nebo podmínky v území. Protože v projednávané věci došlo v souvislosti s přijetím změny č. X územního plánu Č. ke změně regulativů pro dotčenou funkční plochu OK/X, bylo možné přijmout změnu původního územního rozhodnutí. Základní velikost, tvar a zastavěná plocha K. Č. se přitom nezměnila. Původní podíl plochy zastavěné objekty činil 29,75 %, nyní 35,6 %, podíl zeleně byl původně 35,12 %, nově 21,3 %. Výškové řešení budovy nadále splňuje limit 12 metrů nad úroveň původního rostlého terénu. Počet parkovacích stání se snížil z 561 na 520. Ve vazbě na změnu č. X územního plánu Č. došlo ke zmenšení celkové plochy řešeného území a plochy zeleně. Pět z původně dotčených pozemků nyní nebude záměrem dotčeno. Umístění objektu zůstává beze změny, dojde k doplnění několika desítek stromů a je upraveno napojení objektu na dopravní infrastrukturu.
22. Stavební úřad ve svém rozhodnutí dále konstatoval, že environmentální spolky jsou oprávněny být účastníkem pouze těch řízení, při nichž mohou být dotčeny zájmy chráněné zákonem o ochraně přírody a krajiny. Protože v souzené věci šlo o změnu již umístěné stavby, jejíž kapacita, účel užívání ani vzhled se neměnily, nemohly být zasaženy zájmy dle § 1 až § 3 zákona o ochraně přírody a krajiny, což ostatně vyplynulo i z vyjádření orgánu ochrany přírody a krajiny. Stavební úřad také ověřil, že byly splněny podmínky pro vydání stavebního povolení. Ve vztahu ke stavebnímu řízení rovněž konstatoval, že stavba byla umístěna, neměnila se její kapacita, účel užívání ani vzhled, a proto nemohly být dotčeny zájmy na ochraně přírody a krajiny. Stavební úřad následně vypořádal námitky obce P., jež se týkaly absence stanoviska Technických služeb P., podmínek plánovací smlouvy uzavřené s touto obcí, umístění druhého reklamního pylonu, odstupové vzdálenosti stavby a úlohy stavby jako ochrany před hlukem, a námitky osoby zúčastněné na řízení V ohledně kolaudace stavby.

23. Žalobce podal proti rozhodnutí stavebního úřadu odvolání doručené stavebnímu úřadu dne 18. 4. 2018, v němž tvrdil hrubé porušení svých procesních práv zapříčiněné tím, že jej stavební úřad neinformoval o zahájení řízení. Žalobce se tedy nemohl do řízení přihlásit a podávat v něm námitky. Konstatoval, že stavební záměr může způsobit úbytek ZPF vzhledem k existenci nezkonsumovaného souhlasného stanoviska k odnětí půdy ze ZPF ze dne 23. 6. 2016, které bylo vydáno až po původním územním rozhodnutí a které žalobce nemohl dříve napadnout. Rozhodnutí stavebního úřadu ze dne 31. 1. 2018 nelze podle žalobce považovat za změnové, ale za prvotní územní rozhodnutí, neboť v době vydání původního územního rozhodnutí neexistovalo platné stanovisko k odnětí půdy ze ZPF. Žalobce v odvolání také tvrdil, že dosud nebylo předloženo vyhodnocení vlivů záměru Komerční zóna Č.-j., jehož je K. Č. součástí, na životní prostředí, a proto vydání územního rozhodnutí nebo stavebního povolení nepřipadalo v úvahu. Žalobce upozorňoval na nežádoucí salámovou metodu a nemožnost dílčího vyhodnocování staveb v obchodní zóně, jakož i na překračování hlukových a imisních limitů v dotčené lokalitě zapovídající povolování dalších staveb. U nových stavebních záměrů je dle žalobce nezbytné trvat na dodržení a nepřekračování těchto limitů. Podle žalobce tedy není možné v zatížených lokalitách povolovat další stavby, jež existující stav prokazatelně zhoršují. Z těchto důvodů dle mínění žalobce nebylo možné stavbu K. Č. povolit. V neposlední řadě upozorňoval žalobce na to, že důvody odnětí půdy ze ZPF odporovaly zákonu a reálnému stavu a byly ryze účelové.
24. Dne 9. 7. 2018 bylo žalovanému doručeno doplnění odvolání, v němž žalobce poukazoval na to, že po vydání původního územního rozhodnutí byla udělena výjimka z ochranných podmínek zvláště chráněných živočichů, kterou žalobce nemohl dříve rozporovat. Žalobce také konstatoval, že se K. Č. nachází v ochranném pásmu P. parku jakožto památky UNESCO. Závěrem žalobce vyjádřil přesvědčení, že je oprávněn namítat jak zábor ZPF, tak i decimaci ohrožených druhů a devastaci krajinného rázu esteticky hodnotné krajiny v ochranném pásmu památky UNESCO.
25. Stavební úřad v přípisu ze dne 20. 11. 2018 k dotazu žalovaného uvedl, že se žalobce o vydání rozhodnutí ze dne 31. 1. 2018 dozvěděl dne 21. 3. 2018 při osobní návštěvě stavebního úřadu.
26. Žalovaný napadeným rozhodnutím žalobcovo odvolání zamítl a rozhodnutí stavebního úřadu potvrdil. Úvodem žalovaný citoval z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2013, č. j. 4 As 126/2013-37, podle něhož není v některých výjimečných případech nezbytné zrušit prvostupňové rozhodnutí pro nezákonnost spočívající v opomenutí účastníka a vracet mu věc k dalšímu řízení. Tak tomu bude v případě zjevně nedůvodných námitek opomenutého účastníka nebo v případě jeho zjevně šikanózního postupu. S odkazem na rozsudek zdejšího soudu č. j. 55 A 31/2018-211 žalovaný konstatoval, že žalobce měl být účastníkem řízení, a to na základě § 70 zákona o ochraně přírody a krajiny. Žalovaný následně odcitoval ustanovení § 70 a § 1 až § 3 zákona o ochraně přírody a krajiny a judikaturu Nejvyššího správního soudu, podle níž nelze účast spolků vykládat natolik široce, že by se vztahovala na jakoukoliv složku životního prostředí, nýbrž toliko složky životního prostředí chráněné zákonem o ochraně přírody a krajiny. V potaz bylo dle žalovaného také nutno vzít to, že pokud žalobce nebyl oprávněn hájit veřejné zájmy a pokud odvolací námitky nesměřovaly k ochraně jeho věcných práv, neměl žalovaný v rámci odvolacího řízení povinnost iniciovat přezkumné řízení ohledně závazných stanovisek.

27. Vzápětí žalovaný posoudil důvodnost odvolacích námitek. K tomu konstatoval, že žalobce měl být účastníkem řízení. Jeho odvolání však žalovaný musel posoudit z pohledu, zda by jeho účast měla vliv na výsledek celého řízení a zda opomenutí žalobce bylo záměrným krokem. Přitom žalovaný shledal, že stavební úřad žalobce neopomenul záměrně, nýbrž proto, že striktně vykládal podmínky účastenství environmentálních spolků. Další odvolací důvody pak žalovaný posoudil takto: otázka, zda mělo být vydáno změnové územní rozhodnutí nebo zda měl stavební úřad vydat nové územní rozhodnutí, nesouvisí se zájmy, která mohl žalobce jako environmentální spolek hájit. Vydání změnového rozhodnutí mimoto bylo v souladu se zákonem. Závazné stanovisko o odnětí půdy ze ZPF bylo vydáno již v roce 2016, a tedy nechybělo. Toto závazné stanovisko je již nepřezkoumatelné a dopadá na ně presumpce správnosti. Stavba K. Č. prošla posouzením z hlediska vlivů na životní prostředí a její změny jsou pro životní prostředí příznivější. Stavebník své kroky podpořil hlukovou studií a k. h. s. vydala v roce 2017 souhlasné stanovisko. V dané věci nemohlo jít ani o tzv. salámování, jelikož stavba nepředstavovala větší zátěž pro životní prostředí. Navíc již v době přijímání územního plánu byl vyhodnocen zájem na ochraně životního prostředí. Ke kontrole projektovaných parametrů z hlediska hluku dojde před povolením užívání stavby. Změnou územního rozhodnutí byl stavební záměr navíc zredukován. Stavba nemohla zhoršit stávající stav. K většímu zásahu do životního prostředí by naopak došlo, pokud by stavebník trval na svém původním záměru. Otázka překročení imisních limitů měla být řešena ve fázi územního plánování a v rámci posuzování vlivů na životní prostředí. V současné chvíli již bylo prokázáno, že stavba není v rozporu s veřejnými zájmy. S existencí negativních vlivů na ZPF žalovaný nesouhlasil, vybudování stavby naopak bude mít pozitivní vliv na okolí, neboť byla přijata řada protiopatření přímo nesouvisejících se stavbou K. Č.. Na základě shora uvedeného žalovaný uzavřel, že žalobcovy námitky byly nedůvodné a jeho účast v řízení před stavebním úřadem by neměla vliv na výsledek řízení. Poté se žalovaný zabýval otázkou dobré víry stavebníka, přičemž shledal, že nesprávný postup stavebního úřadu nemůže jít k tíži stavebníka, který neuváděl stavební úřad v omyl a svá práva nabyt v dobré víře.

IV. Posouzení žaloby krajským soudem

28. Soud nejprve ověřil, že žaloba byla podána včas (napadené rozhodnutí bylo žalobci doručeno dne 26. 2. 2019) a že obsahuje všechny formální náležitosti na ni kladené.
29. Dále soud posuzoval, zda je žalobce jako tzv. environmentální spolek aktivně procesně legitimován k podání žaloby podle § 65 odst. 1 s. ř. s. K tomu soud předně uvádí, že nesouhlasí s názorem žadatele, podle něhož je environmentální spolek povinen při podání žaloby tvrdit a doložit splnění podmínek své aktivní žalobní legitimace. Posouzení aktivní žalobní legitimace je totiž otázkou procesní, kterou soud v rámci ověření předpokladů pro věcné projednání žaloby může posoudit například na základě skutečností plynoucích ze správního spisu nebo zjistitelných z veřejně dostupných rejstříků. Samotná skutečnost, že spolek v žalobě ke své aktivní legitimaci ničeho neuvede, však důvodem pro odmítnutí žaloby není. Opačný přístup k aktivní legitimaci spolků neplyne ani z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2019, č. j. 2 As 250/2018-68, na nějž žadatel odkazoval. Nejvyšší správní soud sice poznamenal, že je primárně na spolku, aby vylíčil skutečnosti, z nichž lze usuzovat na jeho aktivní žalobní legitimaci, současně však nevyloučil, že soud může podstatné informace zjistit i z jiných zdrojů.

30. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 25. 6. 2015, č. j. 1 As 13/2015-295, na základě nálezu Ústavního soudu ze dne 30. 5. 2014, sp. zn. I. ÚS 59/14 (rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>) dovodil, že se spolky mohou stát žalobci podle § 65 odst. 1 s. ř. s. a přímo se žalobou domáhat i ochrany svých hmotných práv, pokud byla rozhodnutím správního orgánu dotčena jejich hmotněprávní sféra. Z hlediska možného dotčení na hmotných právech přitom je rozhodným kritériem existence dostatečně silného vztahu žalobce k lokalitě, v níž má být realizován příslušný záměr (viz také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2015, č. j. 6 As 73/2015-40, č. 3343/2016 Sb. NSS).
31. Ze spolkového rejstříku, dostupného na <https://or.justice.cz>, soud zjistil, že účelem žalobce je mimo jiné ochrana přírody, krajiny a životního prostředí. Žalobce vznikl dne 8. 2. 2006 a k jeho zápisu do rejstříku došlo dne 1. 1. 2014. Žalobce má sídlo v obci P., na jejímž území a v jejíž blízkosti má být K. Č. realizována. Podle posledního dostupného zápisu z členské schůze ze dne 6. 11. 2017, založeného ve sbírce listin, mají minimálně všichni tři členové výboru žalobce bydliště také v obci P.. Z vlastní rozhodovací činnosti je pak soudu známo, že žalobce opakovaně brojí proti různým stavebním záměrům v komerční zóně Č.-jih (řízení vedená u zdejšího soudu pod sp. zn. 55 A 31/2018, 43 A 85/2018 či 54 A 189/2018). Soud tedy konstatuje, že žalobce má dostatečný místní vztah k záměrem dotčené lokalitě a jedná se o zavedený spolek. Je proto aktivně procesně legitimován k podání žaloby proti napadenému rozhodnutí podle § 65 odst. 1 s. ř. s.
32. Napadené rozhodnutí soud přezkoumal v mezích uplatněných žalobních bodů, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu v době jeho vydání (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.). Přitom shledal, že napadené rozhodnutí je namístě zrušit i bez jednání podle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Za této procesní situace soud nepovažoval za nutné nařizovat jednání za účelem seznámení se s rozhodnutím stavebního úřadu ze dne 3. 12. 2015, č. j. 59336/2015-MURI/OSÚ/00029, o umístění stavby komerčního obchodního centra K. Č. (tj. původní územní rozhodnutí), které bylo soudu předloženo žalobcem, neboť obsah tohoto dokumentu je účastníkům a osobám zúčastněným na řízení znám, či s odpovědí Městského úřadu v Ř. ze dne 8. 4. 2019, č. j. 89893/2019-MURI/KVŘG/1180, neboť z jejího obsahu soud vycházel pouze podpůrně. Soud žalobu projednal v přednostním pořadí ve smyslu § 56 odst. 1 s. ř. s. s ohledem na skutečnost, že v ní jde o procesní otázku, jejíž řešení může zásadním způsobem ovlivnit průběh řízení před správními orgány a postavení žalobce v něm, a proto by rozhodnutí soudu mělo být přijato pokud možno co nejdříve.
33. Pro souzenou věc jsou rozhodující zákon o ochraně přírody a krajiny a zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (dále jen „stavební zákon“), oba ve znění účinném do 31. 12. 2017. Je tomu tak proto, že žádost o vydání společného územního rozhodnutí o změně umístění stavby a stavebního povolení pro K. Č. byla podána dne 20. 11. 2017, tedy před nabytím účinnosti zákona č. 225/2017 Sb., který významně novelizoval jak zákon o ochraně přírody a krajiny, tak stavební zákon. Podle přechodného ustanovení čl. 2 bodu 10 k zákonu č. 225/2017 Sb. přitom platí, že „[s]právní řízení, která nebyla pravomocně ukončena přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, dokončí stavební úřad podle dosavadních právních předpisů.“ Otázka účastenství žalobce v řízení před stavebním úřadem proto musí být posouzena v intencích právní úpravy účinné do 31. 12. 2017. Návrh žadatele, aby soud přihlédl i k novele účinné od 1. 1. 2018, soud musí odmítnout, neboť by se takový postup přičil zákonu.

34. Podle rozhodného znění § 70 odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny platilo, že „[o]bčanské sdružení nebo jeho organizační jednotka, jehož hlavním posláním podle stanov je ochrana přírody a krajiny (dále jen ‚občanské sdružení‘), je oprávněno, pokud má právní subjektivitu, požadovat u příslušných orgánů státní správy, aby bylo předem informováno o všech zamýšlených zásazích a zahajovaných správních řízeních, při nichž mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny chráněné podle tohoto zákona, s výjimkou řízení navazujících na posuzování vlivů na životní prostředí podle § 3 písm. g) zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. Tato žádost je platná jeden rok ode dne jejího podání, lze ji podávat opakovaně. Musí být věcně a místně specifikována.“ Podle § 70 odst. 3 téhož zákona „[o]bčanské sdružení je oprávněno za podmínek a v případech podle odstavce 2 účastnit se správního řízení, pokud oznámí svou účast písemně do osmi dnů ode dne, kdy mu bylo příslušným správním orgánem zahájení řízení oznámeno; v tomto případě má postavení účastníka řízení. Dnem sdělení informace o zahájení řízení se rozumí den doručení jejího písemného vyhotovení nebo první den jejího zveřejnění na úřední desce správního orgánu a současně způsobem umožňujícím dálkový přístup.“
35. Žalobce v lednu 2017 písemně požádal, aby byl informován o všech zamýšlených zásazích a zahajovaných řízeních, při nichž mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny. Svou žádost místně specifikoval pro katastrální území Č. a D. a věcně ji specifikoval mimo jiné pro stavby a činnosti, které mohou způsobit úbytek ZPF a zelených ploch. Zatímco žalovaný ani většina osob zúčastněných na řízení nezpochybňuje, že žalobce měl být stavebním úřadem informován o zahájení správního řízení a měl být účastníkem prvostupňového řízení, žadatel tyto skutečnosti činí spornými.
36. Soud se s názorem žadatele, že v souzené věci nešlo o správní řízení, při němž mohly být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny, neztotožňuje. K tomuto závěru soud dospívá již na základě toho, že změna původního územního rozhodnutí měla spočívat ve snížení podílu ploch zeleně, což je ostatně také okolnost spadající do rámce věcné specifikace žádosti žalobce z ledna 2017. O tom, že se správní řízení (které nebylo jen řízením o změně původního územního rozhodnutí, ale také stavebním řízením) mohlo dotýkat zájmů na ochraně přírody a krajiny, dále svědčí skutečnost, že původní územní rozhodnutí stanovilo jako podmínku pro umístění stavby povinnost doložit k žádosti o stavební povolení „výjimku na křepelku polní a čmeláka“ vydanou orgánem ochrany přírody a krajiny nebo že podkladem pro rozhodnutí bylo stanovisko k odnětí půdy ze ZPF. V neposlední řadě svědčí o potenciálním zásahu do zájmů na ochraně přírody a krajiny také to, že při realizaci stavby mělo dojít (a také došlo, jak soud zjistil při rozhodování o návrhu na přiznání odkladného účinku žalobě) ke skrývce zeminy. Pro posouzení účastenství je přitom nerozhodné, zda ke skrývce v souladu s podmínkami rozhodnutí stavebního úřadu reálně došlo v době, kdy se v dotčeném období neměl nacházet silně ohrožený druh křepelky polní zimující v teplých krajích.
37. Názor žadatele, že stavební úřad nebyl povinen adresně informovat žalobce o zahájení správního řízení, je rovněž třeba odmítnout. Je pravdou, že z povahy věci není možno předem informovat o zahajovaných správních řízeních ve smyslu § 70 odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny v případě, kdy se jedná o řízení návrhové, a kdy tedy zahájení řízení nezávisí na vlastní iniciativě správního orgánu (viz žadatelem odkazovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 A 82/2002-44). O řízeních zahajovaných na návrh, jež se mohou dotknout zájmů ochrany přírody a krajiny, je však správní orgán povinen informovat spolky, které o to v souladu se zákonem požádaly, po zahájení takového

řízení. Tato povinnost správního orgánu plyne z ustanovení § 70 odst. 3 zákona o ochraně přírody a krajiny, z něhož také vyplývá, že správní orgán svou povinnost splní tak, že spolku doručí písemnou informaci o zahájení řízení nebo že tuto informaci zveřejní na své úřední desce a současně způsobem umožňujícím dálkový přístup.

38. Ze správního spisu je patrné, že stavební úřad doručoval oznámení o zahájení společného řízení ze dne 13. 12. 2017 účastníkům řízení a dotčeným orgánům jednotlivě, a nikoli veřejnou vyhláškou. Totéž plyne i z odpovědi Městského úřadu Ř. ze dne 8. 4. 2019 na žádost žalobce o poskytnutí informací, založené na č. 1. 193 soudního spisu. V ní je uvedeno, že oznámení o zahájení správního řízení nebylo vyvěšeno na úřední desce Městského úřadu Ř.. I kdyby tedy bylo pravdou, že oznámení o zahájení správního řízení bylo zveřejněno způsobem umožňujícím dálkový přístup na webových stránkách Městského úřadu Ř., jak tvrdí žadatel, nebylo by možné vycházet z toho, že dnem zveřejnění informace na webových stránkách se žalobce kvalifikovaně dozvěděl o zahájení předmětného řízení. Pouhé zveřejnění informace na webu bez současného vyvěšení na úřední desce totiž neodpovídá požadavku dle § 70 odst. 3 věty poslední zákona o ochraně přírody a krajiny. Žalobce ani netvrdí, že se o zahájení správního řízení dozvěděl z webových stránek úřadu. Proto je třeba vycházet z tvrzení žalobce a stavebního úřadu, podle nichž se žalobce o zahájení správního řízení a o vydání rozhodnutí stavebního úřadu ze dne 31. 1. 2019 dozvěděl až 21. 3. 2019. Žalobce v žalobě uvádí, že se 21. 3. 2019 též přihlásil do řízení jako účastník řízení. Třebaže jeho tvrzení může být pravdivé, ve správním spise tato skutečnost zaznamenána není.
39. Zdejší soud však již ve svém rozsudku ze dne 4. 1. 2016, č. j. 46 A 77/2013-40, judikoval, že pokud se spolek dozví o vedení řízení, při němž mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny, až po vydání rozhodnutí správního orgánu prvního stupně (přestože měl být o zahájení takového řízení informován), je třeba odvolání proti tomuto rozhodnutí považovat za včasné oznámení účasti v řízení ve smyslu § 70 odst. 3 téhož zákona. Pokud spolku nebylo řízení zákonem stanoveným způsobem oznámeno, nemohla totiž začít běžet lhůta, ve které by měl povinnost své účastenství oznámit stavebnímu úřadu. Za takových okolností spolek může oznámit svou účast v řízení tím, že proti rozhodnutí stavebního úřadu podá odvolání, a to v procesním režimu odvolání proti neoznámenému rozhodnutí. Podáním odvolání se spolek zároveň stane účastníkem řízení.
40. Odvolací lhůtu při neoznámení rozhodnutí upravuje § 84 správního řádu. Podle jeho prvního odstavce může osoba, která byla účastníkem, ale rozhodnutí jí nebylo správním orgánem oznámeno, *„ podat odvolání do 30 dnů ode dne, kdy se o vydání rozhodnutí a řešení otázky, jež byla předmětem rozhodování, dozvěděla, nejpozději však do 1 roku ode dne, kdy bylo rozhodnutí oznámeno poslednímu z účastníků, kterým ho správní orgán byl oznámil; zmeškání úkonu nelze prominout.“* Podle § 84 odst. 2 správního řádu se neoznámení rozhodnutí nemůže dovolávat ten, kdo se s ním prokazatelně seznámil. *„Na takového účastníka se hledí, jako by mu správní orgán doručil rozhodnutí s chybějícím poučením podle § 83 odst. 2.“* Ustanovení § 84 odst. 3 věta první správního řádu stanoví, že *„[p]ři vedení řízení po podání odvolání podle odstavce 1 je třeba zvlášť dbát oprávněných zájmů účastníků, kteří byli v dobré víře.“*
41. Podle § 83 odst. 2 správního řádu, na nějž odkazuje § 84 odst. 2 téhož předpisu, pak platí, že *„[v] případě chybějícího, neúplného nebo nesprávného poučení podle § 68 odst. 5 lze odvolání podat do 15 dnů ode dne oznámení opravného usnesení podle § 70 věty první, bylo-li vydáno, nejpozději však do 90 dnů ode dne oznámení rozhodnutí.“* To znamená, že na osobu, které

nebylo rozhodnutí správního orgánu oznámeno, ale seznámila se s jeho obsahem jinak (např. prostřednictvím jiného účastníka řízení nebo při nahlížení do spisu), se hledí, jako by jí správní orgán rozhodnutí doručil, ale s chybějícím poučením. Taková osoba může proti rozhodnutí podat odvolání nejpozději do 90 dnů ode dne, kdy se s rozhodnutím prokazatelně seznámila.

42. Protože se žalobce s obsahem rozhodnutí stavebního úřadu seznámil dne 21. 3. 2019 při nahlížení do spisu, uplatnila se ve vztahu k němu devadesátidenní odvolací lhůta podle § 84 odst. 2 správního řádu ve spojení s § 83 odst. 2 téhož předpisu. Žalobce podal odvolání proti rozhodnutí stavebního úřadu dne 18. 4. 2019, a tedy včas. Vzhledem k tomu, že žalobce podal odvolání ve stanovené lhůtě, bylo včasné i jeho oznámení účasti ve správním řízení. Opačný názor žadatele je proto mylný. Jen na okraj lze dodat, že žalobcovo odvolání by bylo včasné, i kdyby se uplatnila třicetidenní subjektivní lhůta a jednoletá objektivní lhůta podle § 84 odst. 1 správního řádu.
43. Vycházejí z toho, že stavební úřad pochybil, když žalobci nezaslal oznámení o zahájení správního řízení, a že žalobce včas oznámil svou účast v řízení a včas podal proti rozhodnutí stavebního úřadu odvolání, přistoupil soud k posouzení jádra celého sporu. To se týká otázky, zda žalovaný postupoval správně, když rozhodnutí stavebního úřadu nezrušil a namísto toho sám posoudil odvolací námitky se závěrem, že jsou nedůvodné a že by žalobcova účast v prvostupňovém řízení neměla na jeho výsledek vliv.
44. K problematice opomenutých účastníků soud na úvod odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2013, č. j. 5 As 17/2013-25, podle něhož *„odpovědnost za řádné zjištění skutečností svědčících pro správné (zákonné) vymezení účastníků správního řízení nese správní orgán, který dané řízení vede. Tento správní orgán odpovídá za to, že jako účastníky správního řízení bude jednáno se všemi osobami, s nimiž tak jednáno být mělo, neboť jim právo účastníka řízení ze zákona svědčilo (materiální a objektivní pojetí účastenství). Správné určení okruhu účastníků řízení totiž představuje jednu z esenciálních náležitostí pro řádný – zákonný – průběh správního řízení a následně i zákonnost správního rozhodnutí. Právě neoznámení rozhodnutí účastníkovi řízení je třeba považovat, pokud se o takovém rozhodnutí opomenutý účastník včas nedozví jiným způsobem, za jednu z nejzávažnějších procesních vad.“*
45. V rozsudku ze dne 18. 4. 2012, č. j. 1 As 29/2012-113, Nejvyšší správní soud řešil situaci, kdy občanské sdružení, které požádalo o informování o vybraných správních řízeních podle § 70 odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny, nebylo informováno o zahájení stavebního řízení, jež vyústilo ve vydání stavebního povolení. Až po vydání stavebního povolení zaslalo toto občanské sdružení správnímu orgánu svou přihlášku do řízení a posléze také odvolání proti stavebnímu povolení. Nejvyšší správní soud v tomto rozsudku v obecné rovině poznamenal, že *„je třeba při aplikaci § 84 odst. 3 správního řádu rozlišovat mezi účastníky řízení, se kterými správní orgán první instance v řízení jednal, ale pak jim z nějakého důvodu (např. v důsledku opomenutí) rozhodnutí neoznámil, a účastníky, se kterými správní orgán vůbec nejednal, neboť je za účastníky řízení nepokládal. Zatímco v prvním případě je daný účastník opomenut pouze při oznamování rozhodnutí a jinak měl možnost hájit svá práva v řízení před správním orgánem prvního stupně, v druhém případě trpí prvostupňové rozhodnutí závažnou vadou již jen proto, že bylo zcela znemožněno určitému subjektu se správního řízení účastnit a uplatňovat v něm své námitky, což lze zpravidla jen stěží napravit v odvolacím řízení. Nelze přitom vyloučit, že v konkrétních případech bude na místě i v takových situacích dát přednost dobré víře účastníků v pravomocné rozhodnutí správního*

orgánu prvního stupně. Tak tomu bude např. tehdy, když opomenutý účastník v odvolání uvede pouze zjevně nedůvodné námitky a je evidentní, že i kdyby účastníkem řízení byl od počátku, tak by to na jeho výsledku nic nezměnilo, případně když je jím činěné úkony možno považovat za šikanózní, představující zneužití práva. Avšak takový postup by měl být spíš výjimečný a pečlivě odůvodněný. Neměl by být nadužíván a zejména by neměl sloužit k obcházení „nepohodlných“ účastníků tím, že by jim byla nejprve zamezena účast v prvostupňovém správním řízení a následně by byly veškeré jejich námitky paušálně zamítnuty s poukazem na § 84 odst. 3 správního řádu a na dobrou víru stavebníka (či jiného účastníka řízení) v pravomocné rozhodnutí správního orgánu prvního stupně.“

46. Ve většině případů opomenutého účastníka tedy bude povinností odvolacího orgánu rozhodnutí správního orgánu prvního stupně zrušit a věc mu vrátit k novému projednání a rozhodnutí, resp. pokud by již došlo k započetí realizace stavby, mělo by být stavební řízení zastaveno a zahájeno řízení o odstranění již existující stavby s možností, aby stavebník podal žádost o její dodatečné povolení. Jen výjimečně je odvolací orgán oprávněn vypořádat se s námitkami směřujícími k posouzení věci samé v odvolacím řízení bez současného zrušení prvostupňového rozhodnutí (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 2. 2017, č. j. 5 As 111/2015-22). *„Důvod pro nezrušení prvostupňového rozhodnutí musí být zcela výjimečný a musí spočívat v extrémních jednáních, jako jsou procesní šikana či zjevná bezdůvodnost uplatňovaných námitek“* (rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 4. 2019, č. j. 25 A 3/2018-89).
47. Takový výjimečný případ, kdy Nejvyšší správní soud aproboval postup odvolacího orgánu, který nezrušil prvostupňové správní rozhodnutí navzdory existenci opomenutého účastníka, byl řešen v rozsudku ze dne 17. 12. 2013, č. j. 4 As 126/2013-37, o nějž žalovaný opřel odůvodnění napadeného rozhodnutí. V dané věci šlo o dodatečné povolení nástavby zimní zahrady a bazény za účelem rozšíření stávajících bytových jednotek v bytovém domě. Podle studie zastínění a denního osvětlení, předložené v odvolacím řízení, nástavba neměla vliv na proslunění obytných místností žalobce, který byl jako nemezující soused opomenutým účastníkem správního řízení. Nejvyšší správní soud v rozebírané věci shledal, že dotčení opomenutého účastníka na jeho právech nemuselo být správnímu orgánu prvního stupně zřejmé, neboť se jednalo o nemezujícího souseda, a tedy nebylo možné dovodit, že se jednalo o úmyslné obcházení „nepohodlného“ účastníka. Námitky opomenutého účastníka spočívající v tvrzeném zastínění a rozporu s územním plánem pak měl Nejvyšší správní soud (stejně jako odvolací správní orgán a městský soud) za zjevně nedůvodné, neboť z fotodokumentace i předložené studie bylo zřejmé, že vliv na oslunění měla stavba bytového domu jako taková, nikoli však její nástavba. Dále bylo nepochybné, že nástavba neodporovala územnímu plánu a že nemohla výrazně ovlivnit ráz okolí, v němž se nacházely další bytové domy o třech až šesti patrech. Za této výjimečné situace Nejvyšší správní soud konstatoval, že *„by totiž bylo projevem přepjatého formalismu, pokud by žalovaný zrušil rozhodnutí stavebního úřadu a věc mu vrátil k novému projednání zjevně nedůvodných námitek stěžovatele, když bylo zřejmé, že by stavební úřad opětovně vydal rozhodnutí o dodatečném povolení předmětné změny stavby.“*
48. Další takový výjimečný případ řešil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 28. 7. 2017, č. j. 4 As 124/2017-30, týkajícím se stavebních úprav pro změnu vytápění a ohřevu vody, které spočívaly v tom, že měl být instalován nový plynový kotel a ten připojen na stávající rozvody teplé vody. V průběhu stavby mělo dojít k uzavření a zaslepení vývodu soustavy zásobování tepelnou energií, vlastněné žalobkyní, jež byla opomenutým účastníkem.

V daném případě Nejvyšší správní soud posoudil námitky žalobkyně jako zjevně nedůvodné, neboť se netýkaly zásahu do jejích věcných práv, ale jednalo se o námitky soukromoprávní povahy, které byly pro řízení podle stavebního zákona irelevantní, případně šlo o námitky netýkající se veřejných subjektivních práv žalobkyně, nýbrž veřejného zájmu, které opomenutá účastnice řízení nebyla oprávněna hájit, nebo o námitky zcela nekonkrétní. Mimoto se jednalo o námitky opakovaně zamítané v jiných soudních řízeních. Ze všech těchto důvodů bylo podle Nejvyššího správního soudu namísto uplatnit výjimečný postup nastíněný v rozsudku č. j. 1 As 29/2012-113.

49. Na základě shora uvedené judikatury lze konstatovat, že pokud v prvostupňovém řízení dojde k opomenutí účastníka řízení, jedná se o natolik závažnou vadu, že je třeba prvostupňové rozhodnutí zrušit a věc vrátit správnímu orgánu prvního stupně k novému projednání. Pouze výjimečně lze odvolání opomenutého účastníka zamítnout, a to zejména tehdy, pokud je jeho podání zjevně šikanózní nebo zjevně nedůvodné. Zdejší soud je přitom přesvědčen o tom, že zjevná nedůvodnost námitek musí být nepochybně zjiitelná bez hlubší analýzy věci a nutnosti podněcovat přezkumné řízení ohledně vydaných závazných stanovisek. V kontextu právě souzené věci by mohly být žalobcovy odvolací námitky zjevně nedůvodné především tehdy, pokud by směřovaly výlučně proti původnímu územnímu rozhodnutí nebo pokud by jimi byly hájeny pouze zájmy, které žalobci jakožto environmentálnímu spolku vůbec nepřísluší chránit.
50. Z napadeného rozhodnutí ovšem není zřejmé, proč vlastně žalovaný aplikoval na věc výjimečný postup ve smyslu výše citované judikatury. Žalovaný neargumentoval tím, že by jednání žalobce bylo zjevně šikanózní a zneužívající právo a ani netvrdil, že by námitky žalobce byly zjevně nedůvodné (či zjevně nepřipustné). S výjimkou druhé odvolací námitky týkající se podmínek pro vydání rozhodnutí o změně původního územního rozhodnutí žalovaný neuváděl, že by žalobce prostřednictvím svého odvolání hájil zájmy, které nesouvisely s ochranou přírody a krajiny. Náзор žalovaného, že otázka, zda mohl stavební úřad vydat změnové územní rozhodnutí, nesouvisela se zájmy na ochraně přírody a krajiny, mimoto nelze bez dalšího považovat za správný. Ohledně této problematiky soud odkazuje na svůj rozsudek ze dne 9. 5. 2019, č. j. 54 A 189/2018-365, vydaný ve věci stavby komerčního centra C. Č., v němž vysvětlil, že nesplnění zákonných předpokladů pro změnu územního rozhodnutí by žalobce „mohlo zkrátit na jeho právech, pokud by v důsledku nezákonného postupu nebyly zohledněny zájmy na ochraně přírody a krajiny v takovém rozsahu, v jakém by byly zohledněny, kdyby bylo bývalo v souladu se zákonem zahájeno nové územní řízení.“
51. Co se týče odnětí půdy ze ZPF, žalovaný nekonstatoval, že se jedná o námitku zjevně nedůvodnou či zjevně nepřipustnou, nýbrž posoudil její důvodnost (byť stručně). Nejasný je přitom odkaz žalovaného na stranu 5 rozhodnutí stavebního úřadu, kde se údajně stavební úřad touto problematikou zabýval. Na straně 5 rozhodnutí stavebního úřadu jsou totiž pouze konstatovány podmínky dle závazného stanoviska orgánu ochrany ZPF, a nikoli argumentace stavebního úřadu k otázce odnětí půdy ze ZPF, a tudíž soudu není jasné, s jakou argumentací stavebního úřadu se žalovaný dle svých vlastních slov „ztotožnil“. Tvrzení žalovaného, že závazné stanovisko o odnětí půdy ze ZPF z roku 2016 je již nepřezkoumatelné a požívá presumpce správnosti, nicméně naznačuje, že žalovaný zřejmě měl argumentaci žalobce týkající se ZPF za zjevně nedůvodnou, ačkoli to jasně nevyjádřil. Soud proto k této problematice uvádí, že situace ohledně odnětí půdy ze ZPF je v souzené věci podobná jako ve věci komerčního centra C. Č., jež byla zdejším soudem

řešena pod sp. zn. 55 A 31/2018 a 54 A 189/2018. Orgán ochrany ZPF totiž vydal dne 15. 7. 2014 souhlas s odnětím půdy ze ZPF a poté bylo dne 3. 12. 2015 vydáno původní územní rozhodnutí. Následně byl souhlas ze dne 15. 7. 2014 zrušen Ministerstvem životního prostředí v přezkumném řízení, a proto byl dne 23. 6. 2016 vydán nový souhlas s odnětím půdy ze ZPF. Proti tomuto novému souhlasu z roku 2016 žalobce objektivně nemohl brojit v původním územním řízení, neboť souhlas z roku 2016 tou dobou neexistoval. Soudu se proto z předloženého správního spisu jeví, že první příležitost ke vznesení námitek proti souhlasu z roku 2016 by se žalobci otevřela až v rámci společného řízení o změně původního územního rozhodnutí a o stavebním řízení ohledně K. Č. – samozřejmě za předpokladu, že by žalobce byl jeho řádným účastníkem. Za těchto okolností tedy nemůže obstát názor žalovaného, že žalobce v této věci nemohl proti souhlasu s odnětím půdy ze ZPF z roku 2016 směřovat své námitky.

52. Ani námitky ohledně nezákonného salámování, absence vyhodnocení celé komerční zóny Č.-jih či překročení imisních limitů žalovaný zřejmě neměl za nepřípustné či zjevně nedůvodné. Totéž platí o překročených hlukových limitech, v rámci jejichž vypořádání navíc žalovaný zcela pominul žalobcem nastíněnou otázku nezbytnosti vyhodnotit synergické a kumulativní efekty v dotčené lokalitě. Žalobce v odvolání poukazoval na to, že jsou-li v lokalitě překročeny hygienické limity pro hluk, není možné zde umísťovat a povolovat další stavby. Tato argumentace přitom nespádala jen do původního územního řízení, ale také do řízení stavebního, a byla podpořena odkazy na problematiku se týkající rozsudky Nejvyššího správního soudu. Z napadeného rozhodnutí ovšem vůbec není seznatelné, proč ani tato námitka dle mínění žalovaného neopodstatňovala zrušení rozhodnutí stavebního úřadu a proč naopak byly naplněny předpoklady pro výjimečný postup ve smyslu rozsudku č. j. 4 As 126/2013-37, odcitovaného v úvodu odůvodnění napadeného rozhodnutí.
53. V souvislosti se shora uvedeným je dále žalovanému nutno vytknout, že pokud nezdůvodnil, zda a proč byly žalobcovy námitky ohledně hlukových limitů nepřípustné, nemohl současně odmítnout postupovat podle § 149 správního řádu a ignorovat žalobcovy výtky směřující proti závaznému stanovisku K. h. s. S. k. ze dne 5. 5. 2017. Zároveň ovšem platí, že pokud by žalovaný naznal, že je třeba toto závazné stanovisko podrobit přezkumnému řízení, svědčilo by to o tom, že odvolací námitky žalobce nemohly být zjevně nedůvodné, a že tedy nebyl dán prostor pro zamítnutí žalobcova odvolání proti rozhodnutí stavebního úřadu.
54. Z jakého důvodu žalovaný považoval výtku vůči tvrzenému zásahu K. Č. do ochranného pásma P. parku za irrelevantní či proč žalobci nemuselo být umožněno uplatňovat v řízení před stavebním úřadem výtky proti výjimce z ochranných podmínek zvláště chráněných živočichů, pak v napadeném rozhodnutí vůbec není objasněno.
55. K názoru žalovaného, podle něhož stavební úřad záměrně či účelově nezamezil účasti žalobce ve správním řízení, soud poznamenává, že stavební úřad si s ohledem na žádost žalobce o informace ohledně zahajovaných řízení musel být vědom jeho zájmu účastnit se řízení dotýkajících se Č. a D.. To, že se žalobce zvláště zajímal o řízení vztahující se ke komerční zóně Č.-jih (resp. Č.-P.), mimoto muselo být stavebnímu úřadu známo z jiných řízení, jejichž účastníkem žalobce byl, jako jsou řízení ve věci stavby komerčního centra C. Č. či stavby komunikace a inženýrských sítí Č., která byla zahájena předtím, než žadatel požádal v této věci K. Č. o vydání rozhodnutí (což je soudu známo z jeho rozhodovací činnosti). Vzhledem k tomu, že žalobce opakovaně brojil proti stavebním

záměrům v dotčené lokalitě, se jeví jako možné, že stavební úřad mohl být motivován snahou vyloučit žalobce jakožto „nepohodlného“ účastníka z řízení, a proto mu raději nezaslal informaci o zahájení společného řízení. Zatímco žalovaný měl závěr stavebního úřadu o tom, že v řízení nemohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny, za chybný, ale nikoli úmyslně obcházející účastenství žalobce, soud nemá za vyloučenou ani opačnou variantu. Je tomu tak i proto, že v situaci, kdy mezi podkladovými stanovisky pro vydání rozhodnutí stavebního úřadu byla stanoviska orgánu ochrany přírody a krajiny (zejména výjimka z ochrany zvláště chráněných živočichů), nepůsobí závěr stavebního úřadu o nemožnosti dotčení zájmů na ochraně přírody a krajiny jako přesvědčivý. Konstatovat, že stavební úřad úmyslně vyloučil žalobce z řízení, nicméně soud s určitostí nemůže, neboť pro tak kategorický závěr chybí ve spise jasná opora.

56. S ohledem na shora uvedené soud uzavírá, že napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné, neboť v něm není náležitě zdůvodněno, proč bylo s ohledem na konkrétní okolnosti věci namísto aplikovat výjimečný postup, jakým je zamítnutí odvolání účastníka, jehož účastenství bylo od počátku prvostupňového řízení zcela opomenuto. V napadeném rozhodnutí absentuje přesvědčivé vysvětlení, proč byly veškeré odvolací námitky žalobce *zjevně* nedůvodné, eventuálně proč byl postup žalobce šikanózní či zneužívající právo. Napadené rozhodnutí proto nesplňuje požadavek judikatury Nejvyššího správního soudu, aby byl výjimečný postup spočívající v nezrušení prvostupňového rozhodnutí navzdory opomenutí účastníka „*pečlivě odůvodněný*“. Žalovaný namísto toho, aby posoudil případnou zjevnou nedůvodnost námitek žalobce, hodnotil jejich důvodnost, přičemž místy vycházel z nesprávných úvah a některé námitky dokonce nevypořádal vůbec. Za těchto okolností soudu nezbývá nic jiného, než napadené rozhodnutí zrušit a věc vrátit žalovanému k dalšímu řízení. V něm bude žalovaný opět vycházet z toho, že žalobce je opomenutým účastníkem řízení. Pokud bude žalovaný nadále zastávat názor, že za daných skutkových okolností výjimečně není namíste zrušit rozhodnutí stavebního úřadu a vrátit mu věc k novému projednání, tak své rozhodnutí přesvědčivě a pečlivě zdůvodní tak, aby bylo nepochybné, že námitky žalobce pro svou zjevnou nedůvodnost či zjevně šikanózní charakter nemohly přivodit jiný výsledek řízení před stavebním úřadem. K tomu soud na okraj dodává, že pokud námitky opomenutého účastníka nejsou posouzeny jako zjevně nedůvodné či šikanózní, pak zpravidla nelze upřednostnit dobrou víru jiných účastníků řízení. K posílení ochrany dobré víry a právní jistoty již byla ve správním řádu zakotvena taková pravidla pro odvolání opomenutého účastníka, která mají zajistit, že opomenutý účastník svým odvoláním po nepřiměřeně dlouhé době nezvrátí domnělou právní moc vyznačenou na rozhodnutí, jako tomu bylo za předchozí právní úpravy.
57. Závěrem soud podotýká, že se v situaci, kdy napadené rozhodnutí zrušil pro nepřezkoumatelnost, nemohl podrobněji zabývat věcnou stránkou věci, a proto také neprováděl dokazování listinami souvisejícími s meritem sporu.

V. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

58. Soud ze shora uvedených důvodů zrušil napadené rozhodnutí a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení [§ 78 odst. 1 a § 78 odst. 4 s. ř. s.]. V něm bude žalovaný vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
59. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaný nebyl v řízení úspěšný, právo na náhradu nákladů řízení proto nemá. Úspěšnému žalobci soud přiznal

náhradu nákladů řízení v celkové výši 20 600 Kč. Tato částka sestává z odměny advokátky ve výši 13 600 Kč, kterou tvoří odměna za čtyři úkony právní služby po 3 100 Kč [převzetí a příprava zastoupení; žaloba, spojená s návrhem na přiznání odkladného účinku a vydání předběžného opatření; replika ze dne 10. 7. 2019 a vyjádření ze dne 20. 8. 2019 podle § 7, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů] a čtyři paušální částky jako náhrady hotových výdajů po 300 Kč podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, a ze zaplacených soudních poplatků ve výši 7 000 Kč (3 000 Kč za žalobu, dvakrát 1 000 Kč za návrhy na přiznání odkladného účinku a dvakrát 1 000 Kč za návrhy na vydání předběžného opatření). Soud žalobci nepřiznal odměnu za podání vyjádření ze dne 17. 4. 2019, spojené s opakovaným návrhem na přiznání odkladného účinku a vydání předběžného opatření, neboť to nebylo sepsáno zástupkyní žalobce (je podepsáno předsedou žalobce a odesláno z datové schránky žalobce). Protože zástupkyně žalobce není plátkyní daně z přidané hodnoty, nezvyšuje se její odměna o náhradu za tuto daň.

60. Podle § 60 odst. 5 s. ř. s. má osoba zúčastněná na řízení právo na náhradu pouze těch nákladů, které jí vznikly v souvislosti s plněním povinnosti, kterou jí soud uložil. Jelikož soud neuložil osobám zúčastněným na řízení žádnou povinnost, rozhodl, že tyto osoby právo na náhradu nákladů řízení nemají.

Poučení :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 12. září 2019

Olga Stránská, v. r.
předsedkyně senátu

